

Тузла, 18. фебруара 2005. године

На основу Закључка Представничког/Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са 51. сједнице одржане 3. фебруара 2005. године, Државна регулаторна комисија за електричну енергију утврђује

ДОПУНУ ИЗВЈЕШТАЈА О РАДУ
ДРЖАВНЕ РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ
У 2004. ГОДИНИ

У складу са расправом и питањима постављеним током разматрања Извјештаја о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију у 2004. години, ДЕРК допуњава и додатно појашњава разматрани извјештај кроз слиједеће тематске цјелине:

А. Механизам прекограничне трговине (ЦБТ механизам)

Када се говори о механизму прекограничне трговине (ЦБТ механизам) наглашава се да је у надлежности регулатора одобрење примјене самог механизма, што прије свега укључује примјену Прописа ЕЦ 1228/2003 Европског парламента и Савјета од 26. јуна 2003. године о условима за приступ мрежи за прекограничну трговину електричном енергијом и одређивање начина пуњења фонда за покривање трошкова мреже која служи за транзит електричне енергије.

Још једном се истиче да се ЦБТ механизам примјењује у већем дијелу земаља југоисточне Европе преко оператора система. Стога се нити у једном тренутку не може говорити о дуговању једне земље према другој, него о евентуалним међусобним дуговањима привредних субјеката.

Потписник ЦБТ споразума из Босне и Херцеговине је Заједнички Електроенергетски Координациони Центар (ЗЕКЦ), Сарајево, уз сагласност све три електропривреде.

ДЕРК је од стране ЗЕКЦ-а упознат да је у шестомјесечном периоду реалне примјене ЦБТ механизма (јули – децембар 2004. године) било одређених проблема у имплементацији услед постојања уговора који су потписани прије потписивања самог ЦБТ споразума. Конкретно, ради се о уговорима ЕП ХЗХБ са њиховим испоручиоцима ХЕП Trade и Entrade. По испорукама ова два трговца није покривено плаћање приступнине (*Injection fee* – износ који плаћају трговци из тзв. ободних земаља) у износима видљивим у слиједећој табели:

Испоручилац	Укупни износ	Купац		
		ЕП ХЗХБ	ЕП БиХ	ЕРС
ХЕП Trade	€274.496,00	€248.874,00	€8.705,00	€16.917,00
ENTRADE	€34.938,00	€34.884,00		€54,00
Укупно	€309.434,00	€285.578,00	€8.705,00	€16.973,00

Према документима који су ДЕРК-у достављени из ЗЕКЦ-а видљиво је да се у конкретним случајевима ради о обавезама купца (у највећој мјери то је ЕП ХЗХБ), те се рјешење треба наћи унутар БиХ, односно на релацији ЗЕКЦ – три електропривреде.

У осталим аранжманима са трговцима из ободних земаља (ЕФТ–Швицарска&Београд, Istra-benz-Љубљана, ХСЕ-Љубљана, ЕП ЦГ-Никшић) плаћања приступине су уредно извршавана.

У циљу избјегавања евентуалних спорова по питању плаћања приступине, ДЕРК је формулисао став да је неопходно да ЗЕКЦ, односно Независни оператер система по свом формирању, правовремено прибаве одговарајуће инструменте обезбјеђења тих плаћања.

Наредна табела приказује нето мјесечне и нето укупне финансијске позиције у еурима (€) учесника у оквиру ЦБТ механизма за југоисточну Европу у 2004. години.

учесници	јули	август	септембар	октобар	новембар	децембар	Укупно(€)
КЕШН (Албанија)	4 865	- 26 219	- 88 304	- 106 099	- 65 036	84 445	- 196 348
ЗЕКЦ (БиХ)	65 731	93 098	162 063	159 953	308 552	414 187	1 203 583
НЕК (Бугарска)	- 115 236	- 395 265	- 310 872	- 257 819	- 255 525	- 490 303	- 1 825 021
ЕСМ (Македонија)	- 117 887	- 137 113	- 108 760	- 72 766	- 158 191	- 337 485	- 932 203
Transelectrica (Румунија)	- 111 475	82 921	53 003	- 130 466	- 320 674	- 80 960	- 507 650
ЕПС (Србија)	274 002	382 579	292 870	407 198	490 875	410 115	2 257 638

Из табеле је лако уочљиво да је примјеном ЦБТ механизма финансијски варолизована транзитна позиција БиХ у југоисточној Европи у укупном нето износу од око 1,2 милиона еура, уз значајно повећање нето прихода у посљедња два мјесеца 2004. године, односно након ресинхронизације двије УЦТЕ зоне и поновног уједињења електроенергетског система у БиХ.

Расподјела ових средстава се врши уз уважавање ЦБТ методологије, односно учешћа појединих електропривредних предузећа у укупној хоризонталној мрежи, у слиједећем омјеру:

- ЈП “Електропривреда БиХ” д.д., Сарајево 43%
- ЈМДП “Електропривреда РС” ЗДП “Електропренос”, Бања Лука 43%
- ЈП “Електропривреда ХЗ Херцег-Босне” д.д., Мостар 14%

Б. Трговина електричном енергијом и контрола пословања

Један од основних циљева Закона о преносу је креирање услова за неограничену и слободну трговину електричном енергијом.

Дјелујући у том смислу, а у оквиру својих надлежности, ДЕРК је на транспарентан и отворен начин приступио креирању и доношењу Правилника о лиценцама¹, у оквиру којег се посебно обрађује проблематика лиценци за међународну трговину.

Доношењем правила и тиме успоставом оквира за дјеловање ДЕРК-а у овом сегменту, ДЕРК ће бити у прилици вршити надзор испуњавања услова за кориштење лиценци. Другим ријечима, тек ће тада ДЕРК бити у прилици да врши контролу и надзор над трговином електричне енергије.

Контрола начина рада и пословања појединих електропривредних предузећа и трговаца електричном енергијом и даље је, као и у претходном периоду, предмет дјеловања надлежних институција. Контроле које се проводе у електропривредним предузећима и неким компанијама које се баве електроенергетским активностима резултат су тог дјеловања.

¹ Нацрт Правилника о лиценцама налази се у поступку јавне расправе у тренутку достављања ове Допуне извјештаја о раду ДЕРК-а у 2004. години

В. Реформа електроенергетског сектора

Према Закону о преносу Државна регулаторна комисија за електричну енергију (ДЕРК) врши регулацију електропреносног система, а политику у овој области, укључујући и реформу, креира, па тиме и прати Министарство вањске трговине и економских односа (МВТиЕО). Дјелатности производње, дистрибуције и снабдијевања су у компетенцији ентитета, гдје постоји иста расподела између ентитетских регулатора и министарстава надлежних за енергију.

Када се говори о оснивању компаније за пренос електричне енергије (Електропренос) и Независног оператера система (НОС) евидентно је да се ове активности не одвијају у роковима успостављеним релевантним законима. За илустрацију, управни одбори су требали бити именовани у новембру 2004. године, а према информацији МВТиЕО њихово именовање се очекује у марту 2005. године, док је реално очекивати да ће ове компаније бити регистроване у децембру умјесто у мају ове године. Иако су закони предвидјели да у оваквим случајевима ингеренције управног одбора преузима независни члан, кашњења су евидентна.

Посебан проблем у реформи сектора у цјелини представља непостојање акционог плана за реструктурирање електроенергетског сектора у Федерацији БиХ, којим би се између осталог провело раздвајање дјелатности унутар постојећих електропривреда.

Наглашава се да можда још већи проблем у успостави нове структуре електроенергетског сектора представља непостојање законског регулисања начина уређења тржишта, посебно у прелазном периоду, у ком смислу је неопходно даље заједничко дјеловање кључних субјеката у чијем је мандату уређење енергетског сектора у БиХ.

Даљи убрзани и координисани рад на реформи сектора је од пресудног значаја, како за испуњавање обавеза у процесу успоставе Енергетске заједнице у југоисточној Европи, тако и за успјешно пословање привредних субјеката из БиХ у конкурентном тржишту региона. Успјешно провођење реформи у овом сектору представља један од приоритетних циљева у процесу стабилизације и придруживања евроатлантским интеграцијама.

Г. Ревизија

Према члану 4.9. Закона о преносу ДЕРК је у обавези обезбиједити ревизију рачуноводственог извјештаја за 2004. годину од стране независног ревизора и исти објавити до краја марта 2005. године. Ревизија рачуноводственог извјештаја за 2004. годину може се урадити тек након израде завршног рачуна за 2004. годину. Рок за ту израду је крај фебруара 2004. године, те према томе, уважавајући Законом утврђени рок за доставу Извјештаја о раду Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, ревизија рачуноводственог извјештаја ДЕРК-а за 2004. годину и није могла бити третирана у овом Извјештају.

Иако тим законом није предвиђено, ДЕРК подразумијева да ће рачуноводствени извјештај за 2004. годину бити предмет контроле од стране Уреда за ревизију БиХ, те ће им исти, уз позив да се чим прије приступи његовој контроли, бити достављен.

Подсјећа се да је Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 61/04) између осталог прописана обавеза организовања интерне контроле као и контрола од стране Уреда за ревизију БиХ.

Д. БУЏЕТ (Финансијски план)

Законом о преносу, регулатору и оператеру система електричне енергије у Босни и Херцеговини, чланом 4.10., утврђено је да ће ДЕРК до 1. децембра сваке године усвојити буџет за наредну годину.

У планираном року Финансијски план за 2005. годину је усвојен.

Обавезе и активности ДЕРК-а које се финансирају предложеним Финансијским планом за 2005. годину, произилазе из законом утврђених обавеза, у складу са: Законом о преносу, регулатору и оператеру система електричне енергије у Босни и Херцеговини (усвојен марта 2002. године), те Законом о оснивању компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини и Законом о оснивању Независног оператера система за преносни систем у Босни и Херцеговини, који су усвојени јула 2004. године. Ентитетски закони о електричној енергији, прије свега Закон о електричној енергији Федерације БиХ, такођер, експлицитно и имплицитно уводе одређене обавезе ДЕРК-у.

Приликом израде Финансијског плана за 2005. годину имале су се у виду слиједеће чињенице:

- Финансијски план за 2004. годину рађен је под претпоставком да ће ДЕРК у пуном сас-таву почети са радом почетком те године. Међутим, ДЕРК је у пуном саставу почео са радом тек у августу 2004. године. До тада су радила само три члана Комисије.
- Због те чињенице и чињенице да су дио трошкова предвиђених финансијским планом за 2004. годину покрили USAID и одређена међународна удружења (консултантске услуге, чланарине у међународним удружењима, дио трошкова семинара и скоро све послове службених путовања у иностранство), планирана средства за 2004. годину нису ни могла бити утрошена.
- Из истих разлога, оцјена остварења Плана за 2004. годину (1.008.464 КМ) није могла послужити као објективна основа за планирање трошкова и издатака ДЕРК-е за 2005. годину. Иако ни Финансијски план за 2004. годину није реална основа за планирање у 2005. години, прихваћена је као, ипак, реалнији параметар за предвиђање трошкова и издатака у 2005. години од оцјене остварења у 2004. години. Објективне и поуздане показатеље за израду Плана ДЕРК ће имати тек за слиједећу планску годину, када ће за поређење имати на располагању комплетне податке о планираним и оствареним трошковима и издацима за 2005. годину.

Без обзира што је и у Извјештају наведено, ДЕРК још једном понавља да се неутрошена средства у 2004. години, у складу са Законом, користе за финансирање издатака у 2005. години. Доношењем Одлуке о утврђивању регулаторне накнаде за 2005. годину („Службени гласник БиХ“, број 5/05), ДЕРК је реализовао напријед наведену констатацију јер је износ неутрошених средстава пренесен у 2005. годину као одбитна ставка од обавеза предузећа, носилаца лиценци за пренос електричне енергије (умјесто 2.010.414 КМ регулаторна накнада износи $2.010.414 - 830.718 = 1.179.696$ КМ).

Како је ово први финансијски план ДЕРК-а који покрива комплетну структуру и активности за цијелу годину, ДЕРК намјерава да након израде годишњег обрачуна за 2004. годину обави анализу плана за 2005. годину и изврши корекције појединих његових ставки.

Напомиње се да Финансијски план за 2005. годину не представља саставни дио Извјештаја о раду ДЕРК-а за 2004. годину.